

П. П. Шляхтун

ПОЛІТОЛОГІЯ

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ

32
Ш 70

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

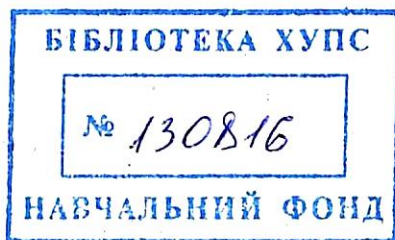
П. П. Шляхтун

ПОЛІТОЛОГІЯ

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ

ПІДРУЧНИК

*Затверджено
Міністерством освіти і науки України
для студентів вищих навчальних закладів*

Київ
«Центр учбової літератури»
2010

УДК 32(075.8)
ББК 66.0я73
Ш 70

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1/11-3376 від 15.05.2009)*

Рецензенти:

Бабкіна О. В. — доктор політичних наук, професор (Інститут політології та права Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова);

Горбатенко В. П. — доктор політичних наук, професор (Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України);

Мадіссон В. В. — доктор історичних наук, професор (Київський національний університет технологій та дизайну).

Шляхтун П. П.

Ш 70 Політологія: історія та теорія: Підручник / П. П. Шляхтун. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 472 с.

ISBN 978-611-01-0097-7

Підручник містить систематизований виклад основних теоретичних положень політичної науки з урахуванням новітніх вітчизняних і зарубіжних досягнень. Визначаються предмет і методи політичної науки, з'ясовуються її зв'язки з іншими галузями наукових знань про політику. Розкриваються зміст основних історичних етапів становлення й розвитку зарубіжної та української політичної думки, сутність і соціальні засади політики, особливості її системного виміру та ідеологічного обґрунтування в різних світових ідейно-політичних доктринах, наукові засади міжнародної політики. Основний зміст політики аналізується в інституціональному та людському вимірах.

Для студентів вищих навчальних закладів

УДК 32(075.8)
ББК 66.0я73

ISBN 978-611-01-0097-7

© Шляхтун П. П., 2010
© Центр учбової літератури, 2010

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
------------------------	---

Розділ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНИХ ІДЕЙ	9
--	---

ГЛАВА 1. Предмет політології	9
---	---

1. Об'єкт і предмет політології	10
2. Основні категорії, методи і функції політології	20

ГЛАВА 2. Основні історичні віхи пізнання політичних явищ	31
---	----

1. Зародження політичних ідей та їх розвиток у Стародавньому світі	31
2. Західноєвропейська політична думка Середньовіччя	41
3. Політичні вчення епохи Відродження	44
4. Становлення і розвиток політичної науки Нового часу	50
5. Основні напрями західноєвропейської політичної думки XIX — початку XX століття	64

ГЛАВА 3. Зародження і розвиток української політичної думки	80
--	----

1. Політичні погляди в Київській Русі	80
2. Українська політична думка литовсько-польської і польсько-козацької доби (XVI—XVIII століття)	85
3. Політична думка України в XIX столітті	96
4. Основні напрями розвитку української політичної думки в першій половині XX століття	106

Розділ 2. ПОЛІТИКА ЯК СУСПІЛЬНЕ ЯВИЩЕ	128
ГЛАВА 4. Сутність та основні види політики	128
1. Поняття, суб'єкти і функції політики	128
2. Зв'язок політики з іншими сферами суспільного життя	139
ГЛАВА 5. Політична влада	147
1. Влада як суспільні відносини	147
2. Ресурси й легітимність політичної влади	158
ГЛАВА 6. Соціальні засади політики	169
1. Соціальні відносини та їх основні види	169
2. Соціальні спільноти як суб'єкти політики	172
3. Соціально-політичні конфлікти	180
ГЛАВА 7. Системний вимір політики	189
1. Сутність і значення системного аналізу політики	189
2. Структура і функції політичної системи суспільства	196
3. Типологія політичних систем	206
Розділ 3. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ПОЛІТИКИ	210
ГЛАВА 8. Держава	210
1. Сутність, ознаки та функції держави	210
2. Вищі органи сучасної держави і поділ державної влади	221
3. Форми держави	233
4. Правова держава та громадянське суспільство	249
ГЛАВА 9. Місцеве самоврядування	261
1. Поняття місцевого управління і самоврядування	261
2. Система та функції органів місцевого самоврядування	266
ГЛАВА 10. Політичні партії	275
1. Сутність, генезис і функції політичних партій	275
2. Типологія політичних партій	281

3. Партійні системи	286
4. Політичні партії та основні типи сучасних виборчих систем	293
ГЛАВА 11. Громадські організації	302
1. Поняття, функції і типологія громадських організацій	302
2. Громадські організації як групи інтересів	308
3. Політичне представництво груп інтересів	313
ГЛАВА 12. Політичні режими	319
1. Поняття і структура політичного режиму	319
2. Типологія політичних режимів	322
3. Теоретичні засади демократії	334
Розділ 4. ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР ПОЛІТИКИ	344
ГЛАВА 13. Особа як суб'єкт політики	344
1. Політична суб'єктність особи	344
2. Основні типи й види політичної поведінки	346
3. Політика і мораль	356
ГЛАВА 14. Політичні еліти	361
1. Поняття і сучасні концепції політичних еліт	361
2. Типологія та шляхи формування політичних еліт	371
ГЛАВА 15. Політичне лідерство	379
1. Сутність, витоки та функції політичного лідерства	379
2. Типологія і механізми формування політичного лідерства	386
ГЛАВА 16. Політична культура	398
1. Сутність і структура політичної культури	398
2. Політична свідомість як елемент політичної культури	401

3. Типи і функції політичної культури	406
4. Політична соціалізація	414
Розділ 5. ПОЛІТИКА ЯК МІЖНАРОДНИЙ ПРОЦЕС	419
<i>ГЛАВА 17. Міжнародна політика</i>	<i>419</i>
1. Зовнішня політика	419
2. Міжнародні політичні відносини	430
3. Світовий політичний процес	437
<i>ГЛАВА 18. Світові ідейно-політичні доктрини</i>	<i>447</i>
1. Класичні буржуазні ідейно-політичні доктрини і сучасність	447
2. Основні ідейно-політичні доктрини в робітничому русі	456
3. Ідейні засади політичного екстремізму	464